

Historia i społeczeństwo

Wymagania programowe

Klasa V

Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">- opowiada, kim był Karol Wielki i jakie przeprowadził reformy,- wskazuje na mapie państwo Karola wielkiego,- wyjaśnia pojęcia: gród, podgrodzie, wiec,- wymienia i wskazuje na mapie plemiona, które zamieszkiwały ziemie polskie w X wieku i weszły w skład państwa polskiego,- podaje datę chrztu Polski,- wyjaśnia znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka I,- wyjaśnia znaczenie zjazdu w Gnieźnie i podaje jego datę,- ocenia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego i podaje jej datę,- wyjaśnia, dlaczego Bolesław Krzywousty podzielił Polskę na dzielnice (podaje datę),- omawia znaczenie zjednoczenia Polski przez Władysława Łokietka (podaje datę),- wyjaśnia pojęcie: lokacja,- wymienia reformy przeprowadzone przez Kazimierza Wielkiego,- wyjaśnia znaczenie układu w Krewie (podaje datę),- objaśnia pojęcie :unia,- omawia przyczyny i skutki wielkiej wojny z Krzyżakami 1409-1411 r.,- podaje datę bitwy pod Grunwaldem,- podaje przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim,- przedstawia podział średniowiecznego społeczeństwa na stany,- wyjaśnia, dlaczego Władysław Warneńczyk poniósł klęskę w wojnie z Turkami w 1444 r.,- przedstawia przebieg wojny trzynastoletniej,- wyjaśnia znaczenie hołdu pruskiego (podaje datę),	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">- uzasadnia, dlaczego Karol Wielki otrzymał swój przydomek,- wyjaśnia znaczenie traktatu w Verdun (843 r.) dla dalszych losów Europy,- wskazuje na mapie podział monarchii Karola Wielkiego,- ocenia znaczenie rządów Mieszka I dla umocnienia pozycji państwa polskiego w chrześcijańskiej Europie,- wskazuje na mapie terytorium państwa za panowania Bolesława Chrobrego,- charakteryzuje Bolesława Chrobrego jako władcę,- przedstawia przyczyny i skutki sprowadzenia do Polski Krzyżaków w 1226 r.,- omawia konsekwencje testamentu Bolesława Krzywoustego,- wskazuje na mapie dzielnice ustanowione testamentem Bolesława Krzywoustego,- wymienia osiągnięcia Władysława Łokietka w dziele odbudowy jedności państwa polskiego,- dokonuje oceny panowania Kazimierza Wielkiego,- omawia znaczenia utworzenia Akademii Krakowskiej w 1364 r.,- objaśnia pojęcie monarchia stanowa na przykładzie Polski za Kazimierza Wielkiego,- wyjaśnia, dlaczego Andegawenowie objęli tron w Polsce,- omawia znaczenie unii polsko-litewskiej dla obu państw,- ocenia znaczenie bitwy pod Grunwaldem dla Polski i dla Europy,- wskazuje charakterystyczne cechy architektury romańskiej i gotyckiej,- omawia przyczyny i skutki wojny

<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne postanowienia unii lubelskiej (podaje datę), - wyjaśnia, co oznaczają pojęcia: odrodzenie (renesans) i humanizm, - wymienia wielkich twórców włoskiego odrodzenia, - wyjaśnia znaczenie wynalazku Jana Gutenberga, -wymienia sławnych Polaków żyjących w epoce odrodzenia i ich dzieła, - wyjaśnia, co oznacza termin wolna elekcja, - objaśnia główne zadania Sejmu Walnego, - wyjaśnia pojęcia: władza absolutna, despotyzm, absolutyzm oświecony, - wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III przeniósł stolicę z Krakowa do Warszawy (podaje datę), - wymienia państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku, - Wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem (podaje datę), - wymienia uczonych epoki oświecenia, - wyjaśnia zasadę podziału władzy według Monteskiusza, - wyjaśnia pojęcia: rewolucja, konstytucja, terror, - wymienia główne postanowienia Konstytucji 3 maja i podaje datę jej uchwalenia, - wymienia państwa, które dokonały rozbiorów Polski (podaje daty), - opowiada o insurekcji kościuszkowskiej (podaje datę), - wyjaśnia, gdzie i kiedy utworzono Legiony Polskie, - wyjaśnia terminy: Świąte Przymierze, kongres wiedeński, - wymienia główne przyczyny wybuchu Wiosny Ludów w Europie, - podaje daty i omawia skutki powstań narodowych w XIX wieku, - wyjaśnia pojęcia: rusyfikacja, germanizacja, autonomia, - wymienia przyczyny wybuchu I wojny światowej (podaje datę), - omawia sprawę polską w I wojnie światowej, - podaje datę odzyskania przez Polskę niepodległości i wskazuje na mapie jej granice, - wymienia przyczyny wojny polsko- 	<ul style="list-style-type: none"> trzynastoletniej, - objaśnia pojęcia: hołd, lenno, - wyjaśnia, dlaczego wiek XVI nazywamy „złotym wiekiem kultury polskiej”, - wskazuje różnice w poglądach na świat i człowieka ludzi z czasów średniowiecza i odrodzenia, - opowiada o osiągnięciach mistrzów włoskiego renesansu, - ocenia znaczenie odkrycia Kopernika dla rozwoju nauki, - porównuje pojęcia: monarchia stanowa, monarchia absolutna i rzeczpospolita (demokracja) szlachecka, - omawia panowanie pierwszych królów elekcyjnych, - wskazuje różnice między absolutyzmem i absolutyzmem oświeconym, - wyjaśnia powiedzenie Ludwika XIV „państwo, to ja”, - omawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku, - uzasadnia, dlaczego wiek XVIII jest nazywany wiekiem oświecenia, - wymienia przyczyny i omawia skutki Wielkiej Rewolucji Francuskiej dla dalszych dziejów Europy, - dokonuje oceny rządów ostatniego króla Polski, - ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja, - wymienia przyczyny upadku państwa polskiego, - wskazuje granice III rozbioru Polski, - ocenia znaczenia Legionów Polskich, - wyjaśnia, dlaczego o Księstwie Warszawskim mówiono „małe państwo wielkich nadziei”, -dokonuje oceny czasów napoleońskich dla Polski i Europy, -wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie i Królestwo Polskie, - wyjaśnia pojęcie Wiosna Ludów, -ocenia znaczenia powstań w dziejach narodu polskiego, - wskazuje przykłady walki Polaków w obronie swojej tożsamości, - wymienia najważniejsze wydarzenia z czasów I wojny światowej, -przedstawia zasługi Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego i Romana Dmowskiego dla sprawy polskiej,
--	---

<p>bolszewickiej 1919-1921 i podaje datę bitwy warszawskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze osiągnięcia II Rzeczypospolitej, - wymienia przyczyny wybuchu II wojny światowej i podaje dokładną datę jej wybuchu, - podaje datę agresji ZSSR na Polskę, - Wskazuje na mapie państwa osi i alianckie, - wymienia najważniejsze wydarzenia II wojny światowej, - wymienia decyzje dotyczące Europy po II wojnie światowej, - wskazuje granice Polski po II wojnie światowej, - objaśnia, jakie zmiany nastąpiły w Polsce pod rządami komunistów, - wymienia największe wystąpienia (protesty) społeczeństwa polskiego w latach 1956-1976, - wyjaśnia znaczenia dla Polski wyboru na papieża Karola Wojtyły, - podaje, kiedy powstała „Solidarność” i jakie to miało znaczenia, - opowiada o życiu codziennym w Polsce w czasie stanu wojennego (podaje datę jego wprowadzenia), - wyjaśnia, co oznacza termin ustrój demokratyczny, - wymienia nazwisko pierwszego premiera i prezydenta wybranych w wolnych wyborach, - wyjaśnia pojęcie ustawa, „okrągły stół”, - wymienia partie polityczne, które współcześnie działają w Polsce, - ukazuje drogę Polski do Unii Europejskiej (podaje datę przystąpienia do UE), - opisuje, jakie cele stawia sobie Organizacja Narodów Zjednoczonych, - wymienia nazwiska sławnych polskich uczonych i noblistów, poetów, pisarzy, artystów i sportowców, którzy rozstawili Polskę, - wyjaśnia terminy: polityka, polityk, - przytacza nazwiska słynnych polityków w dziejach świata, - wymienia i opisuje symbole narodowe, - przedstawia na mapie podział administracyjny Polski, - wymienia i wskazuje na mapie państwa sąsiadujące z Polską, - wymienia najważniejsze święta państwowe 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia, jak kształtowały się granice Polski w latach 1918-1921 (wskazuje je na mapie), - wyjaśnia znaczenie bitwy warszawskiej dla Polski i Europy, - dokonuje bilansu II Rzeczypospolitej, - omawia najważniejsze wydarzenia II wojny światowej (korzysta z mapy), - przedstawia działania okupantów wobec Polaków, - wyjaśnia, co się wydarzyło w Katyniu w 1940 r. - opowiada o walce cywilnej i zbrojnej Polaków w latach II wojny światowej, - wyjaśnia, kim był gen. Władysław Sikorski, - wyjaśnia pojęcie „Wielka Trójka”, - opowiada, jakie represje spadły na Polaków pod rządami komunistów, - wyjaśnia pojęcie stalinizm, - wyjaśnia, dlaczego dochodziło do wystąpień społecznych w latach 1956-1976, - wyjaśnia, jaką rolę odegrała „Solidarność” i Lech Wałęsa w latach osiemdziesiątych, - charakteryzuje sytuację Polaków po wprowadzeniu stanu wojennego, - objaśnia, jakie znaczenie miały obrady „okrągłego stołu”, - wymienia najważniejsze zmiany w Polsce po obaleniu rządów komunistycznych, - charakteryzuje ustrój Polski w świetle konstytucji z 1997 r., - wskazuje plusy i minusy członkostwa Polski w Unii Europejskiej, - wyjaśnia, jakie znaczenia ma przystąpienie Polski do NATO, - omawia osiągnięcia wybitnych polskich uczonych, - wyjaśnia, co to jest Nagroda Nobla i jaki ma prestiż na świecie, - wyjaśnia okoliczności powstania polskich symboli narodowych i ich znaczenie, - porównuje granice Polski na przestrzeni wieków, - wyjaśnia genezę polskich świąt państwowych, - objaśnia pojęcia: tolerancja, państwo wielonarodowe, dyskryminacja narodowa, emigracja, - opisuje mniejszości narodowe żyjące w Polsce na przestrzeni wieków, - opowiada, jak Polacy żyjący poza krajem zachowują swoją tożsamość narodową,
--	---

(podaje daty),

- wymienia najciekawsze polskie zabytki,
- wyjaśnia pojęcia: mniejszości narodowe, polonia,
- wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące Polskę,
- wymienia przyczyny emigracji Polaków XVIII-XX wieku,
- wskazuje na mapie największe skupiska Polaków na świecie.